

Sygn. akt **IC 243/10**

o.a.WYROK

o.b.W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Zofia Homa

Protokolant: starszy sekretarz Katarzyna Golubińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 września 2013 roku w Lublinie

sprawy z powództwa P. J.

przeciwko M. P.

o zachówek

I. zasądza od pozwanej M. P. na rzecz powoda P. J. kwotę 11.500,95zł (jedenaście tysięcy pięćset złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2009 roku do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałej części;

III. umarza postępowanie w zakresie kwoty 13.500,00 (trzynaście tysięcy pięćset) złotych wraz z należnymi odsetkami ustawowymi;

IV. zasądza od powoda P. J. na rzecz pozwanej M. P. kwotę 1.453,80zł (tysiąc czterysta pięćdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje ściągnąć od pozwanej M. P. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 2.093,38zł (dwa tysiące dziewięćdziesiąt trzy złote trzydzieści osiem groszy) z tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu, od ponoszenia których powód był zwolniony;

VI. nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda w punkcie I na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 4.884,56 zł (cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt cztery złote pięćdziesiąt sześć groszy) z tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu, od ponoszenia których powód był tymczasowo zwolniony.

IC 243/10

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 marca 2010r powód P. J. wystąpił przeciwko pozwanej M. P. o zapłatę kwoty 100.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2009 roku do dnia zapłaty tytułem zachowku należnego po J. J. (1).

W uzasadnieniu pełnomocnik powoda podniósł, że spadek po J. J. (1) zmarłym w dniu 8 kwietnia 2009 roku nabyła w całości na podstawie testamentu jego siostrzenica – M. P.. Powód był jedynym synem spadkodawcy i w przypadku dziedziczenia ustawowego dziedziczyłby całość spadku. Wskazał, że w skład spadku wchodzi nieruchomość o powierzchni 0,20ha zabudowana domem mieszkalnym położona w Z.(...), dla której Sąd Rejonowy w Lublinie prowadzi KW (...)(pozew wraz z uzasadnieniem k. 4-7).

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 czerwca 2010 roku pełnomocnik pozwanej uznał powództwo do kwoty 13.500,00zł oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jednocześnie wniósł o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu w pierwszej kolejności wskazano, iż z informacji posiadanych przez pozwaną wynika, że osoby posiadające interes prawny złożyły do Prokuratury Rejonowej w Lublinie wnioski o unieważnienie uznania przez J. J. (1) powoda P. J. i obecnie toczy się postępowanie celem ustalenia czy powód jest w rzeczywistości biologicznym synem J. J. (1), co uzasadnia wniosek o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie. Ponadto wskazano, że powód zawyżył znacznie wartość masy spadkowej. Wskazano, iż wbrew twierdzeniom powoda, wartość nieruchomości wchodzącej w skład spadku po J. J. (1) wynosi - zgodnie z wyceną rzeczoznawcy majątkowego - 54.000,00zł. Ponadto wskazano, iż J. J. (1) w związku z niskimi dochodami zaciągał pożyczki, które ewentualnie będą miały wpływ na wysokość zachowku. Nadto podniesiono, iż powód nie utrzymywał kontaktów z J. J. (1), nigdy nie interesował się ojcem, nawet w ostatnich chwilach życia kiedy J. J. (1) walczył z chorobą nowotworową nie odwiedził ojca, nie był też na jego pogrzebie.

W konsekwencji J. J. (1) w godnej egzystencji pomagała najbliższa rodzina, tj. rodzeństwo i pozwana. Zdaniem strony pozwanej - okoliczności te winny zostać uwzględnione przy obliczaniu należnego powodowi zachowku, który w oparciu o art. 5 kc, winien być obniżony o 50% wartości czystego zachowku. Zdaniem strony pozwanej, powodowi przysługuje zachówek w wysokości połowy wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł w przypadku dziedziczenia ustawowego. Zatem biorąc pod uwagę wartość nieruchomości, tj. kwotę 54.000,00zł, wartość zachowku po obniżeniu w oparciu o art. 5kc wyniosłaby 13.500,00zł ($54.000,00zł : 2 = 27.000,00zł$ (wartość zachowku) : 2 = 13.500,00zł). Stąd też wskazano, iż pozwana uznaje powództwo w kwocie 13.500,00zł (odpowiedź na pozew k. 30-34).

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty:

W dniu 8 kwietnia 2009 roku zmarł ojciec powoda J. J. (1).

W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku prowadzonego w Sądzie Rejonowym w Lublinie w sprawie sygn. akt II Ns 947/09 przedstawiony został testament notarialny sporządzony w dniu 3 marca 2009 roku, w którym spadkodawca oświadczył, że powołał do całego spadku pozwaną M. P. (skrócony akt zgonu k. 11 dołączonych akt sprawy sygn.

II Ns 947/09 Sądu Rejonowego w Lublinie, testament k. 10 dołączonych akt sprawy sygn. II Ns 947/09 Sądu Rejonowego w Lublinie).

W dniu 23 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy w Lublinie dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu J. J. (1) i postanowieniem z dnia 23 lipca 2009 roku stwierdził, że spadek po J. J. (1) nabyła w całości siostrzenica M. P. na podstawie testamentu z dnia 3 marca 2009 roku (protokół z otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 16 dołączonych akt sprawy II Ns 947/09 Sądu Rejonowego w Lublinie).

W skład spadku po J. J. (1) wchodzi nieruchomość gruntowa oznaczona numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,2000ha, położona w obrębie ewidencyjnym (...)- Z(...), gmina L., powiat (...), zabudowana częścią budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego oraz częścią stodoły, dla której Sąd Rejonowy

w Lublinie prowadzi KW (...). Zabudowa stanowi siedzibę dawnego siedliska. Przedmiotowa działka położona jest w otoczeniu rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz pól uprawnych. Dojazd do przedmiotowej nieruchomości stanowi przebiegająca przez działkę nr (...)nieutwardzona droga gruntowa. W związku z brakiem usankcjonowania prawnego nie stanowi ona formalnego dostępu do przedmiotowej nieruchomości. Teren nieruchomości jest częściowo ogrodzony, teren posesji jest nieutwardzony, z wyjątkiem kilkumetrowego betonowego chodnika prowadzącego do budynku mieszkalnego. Budynek mieszkalny posadowiony na przedmiotowej nieruchomości jest budynkiem parterowym, jednorodzinny, trzyizbowy, wolnostojący, w części podpiwniczony, wzniesiony został w latach 60-tych XX wieku, dach budynku jest pokryty eternitem. Stan techniczny przedmiotowego budynku jest średni,

widoczne są oznaki zawilgocenia i przemarzania ścian, spękania tynków zewnętrznych i wewnętrznych, stan podłogi jest zły, budynek nie posiada odpowiedniego odprowadzenia wód opadowych z dachu, pokrycie dachu wykazuje nieszczelności. Pozwana dokonała nakładów na przedmiotową nieruchomość w kwocie 2.798,11zł. Wartość przedmiotowej nieruchomości, jako całości łącznie z nakładami poniesionymi przez pozwaną wynosi: 52.800,00zł, w tym kwota 23.100,00zł stanowi wartość działki zaś 29.700,00zł stanowi wartość nieruchomości budynkowej (odpis z księgi wieczystej k. 96-98, faktury VAT k. 42-63 i k. 92-93, oświadczenie pełnomocnika powoda k. 284v, opinia biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego mgr. I. J. O. (1)k. 181-194, k. 224-226, k. 233-257, k. 306-307, k. 320-342, k. 373v-374, k. 376-380, k. 393v-394).

Zmarły J. J. (1) był kawalerem, powód P. J. był jego jedynym synem pochodzącym z nieformalnego związku. J. J. (1) zamieszkiwał w domu rodzinnym w miejscowości Z.(...), gminie L., po śmierci swoich rodziców mieszkał sam. Utrzymywał się ze świadczenia rentowego w kwocie około 600,00zł, z czego kwota 300,00zł była przekazywana na rzecz powoda tytułem alimentów. J. J. (1) był osobą schorowaną. W 1989 roku przeszedł chorobę gruźlicy i zapalenia płuc, w 2009 roku u J. J. (1) zdiagnozowano nowotwór płuca prawego, napadowe migotanie przedsionków, Tbc płuc oraz chorobę wrzodową dwunastnicy. W ostatnich chwilach życia J. J. (1) walczył z chorobą nowotworową, w tym okresie – zarówno kiedy przebywał w domu a następnie w szpitalu i hospicjum - pomagało mu i wspierało go jego rodzeństwo oraz siostrzenica, tj. pozwana, wozili J. J. (1) do lekarzy, kupowali żywność, leki, przygotowywali posiłki, zajęli się oni również sprawami związanymi z pochówkiem J. J. (2). J. J. (1) zamieszkiwał zaledwie kilka domów dalej od domu, w którym zamieszkuje powód P. J. wraz ze swoją matką. Jest to nieduża wieś, informacje o złym stanie zdrowia J. J. (1) były znane jej mieszkańcom. Powód również posiadał taką wiedzę jednakże nie interesował się losem ojca, nie odwiedził go w ostatnich chwilach życia, nie był również na jego pogrzebie. Przed zdiagnozowaniem u J. J. (1) nieuleczalnej choroby nowotworowej, powód również nie utrzymywał kontaktów z ojcem, mijali się na ulicy – jak wskazał powód „bez słowa”. Powód P. J. obecnie ma 24 lata, jest górnikiem (dokumentacja medyczna k. 64-82v, zeznania Z. B.k. 135-135v, zeznania K. S.k. 136v-137, zeznania R. H.k. 136v, zeznania J. J. (3) k. 135, zeznania S. J.k. 135v-136, zeznania J. O. (2)k. 136-136v, zeznania A. J.k. 162-162v, zeznania B. K.k. 173-173v, zeznania K. C.k. 173v-174, zeznania powoda k. ...., zeznania pozwanej k. ....).

W dniu 22 kwietnia 2013 roku pozwana dokonała na rachunek bankowy wskazany przez powoda wpłaty łącznie kwoty 18.438,00zł tytułem uznanej kwoty zachowku, obejmującej kwotę 13.500,00zł tytułem należności głównej oraz 4.938,00zł tytułem odsetek ustawowych naliczonych za okres od dnia 23 lipca 2009 roku do dnia 15 kwietnia 2013 roku (potwierdzenie wykonania dyspozycji k. 384, pismo k. 381, pismo k. 382, pismo k. 383, oświadczenie k. 393).

W związku z dokonaną przez pozwaną wpłatą na rzecz powoda kwoty 18.438,00zł, obejmującą kwotę 13.500,00zł tytułem należności głównej oraz 4.938,00zł tytułem odsetek ustawowych naliczonych za okres od dnia 23 lipca 2009 roku do dnia 15 kwietnia 2013 roku, pełnomocnik powoda przyznał ten fakt i oświadczył, iż cofa powództwo „ w zakresie kwoty 13.500,00zł i zrzeka się roszczenia” (oświadczenie pełnomocnika powoda k. 405v).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wskazanych w tych ustaleniach dowodów. Podkreślić należy, że podstawowa rozbieżność stanowisk stron procesu dotyczyła wartości pozostawionego przez spadkodawcę majątku. Pozostałe istotne okoliczności zostały w pełni potwierdzone niekwestionowanymi dowodami z dokumentów załączonych do akt niniejszej sprawy i dołączonymi do akt postępowań sądowych mających związek z niniejszą sprawą, które wzajemnie się uzupełniają, stanowiąc dla Sądu wiarygodną podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

W celu ustalenia spornej kwestii wartości majątku wyznaczającego stan spadku po J. J. (1), Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego mgr. inż. J. O. (1). W ramach kontroli merytorycznej i formalnej opinii biegłego, nie dopatrywał się Sąd nieprawidłowości pozwalających na odebranie złożonej opinii przymiotu pełnowartościowego źródła dowodowego. Biegły wskazał bowiem wszelkie przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawił także jego tok. Wnioski płynące z opinii przedstawione są klarownie i logicznie wynikają z przyjętych podstaw. Sąd nie dopatrywał się błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym. W tych warunkach opinia biegłego posłużyła za pełnowartościową podstawę dokonanych ustaleń faktycznych.

Sąd uznał również za wiarygodne zeznania świadków oraz zeznania powoda i pozwanej, w zakresie w jakim zeznania te wzajemnie się pokrywały, uzupełniały i pozwoliły na ustalenie powyższego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo P. J. o zachówek jest co do zasady usprawiedliwione i podlega uwzględnieniu na podstawie art. 991 k.c.

Na wstępie wymaga zaakcentowania, że ratio legis instytucji zachowku sprowadza się do ustawowego zabezpieczenia i ochrony interesów majątkowych najbliższych członków rodziny spadkodawcy, przez zapewnienie im niezależnie od jego woli, a czasem nawet wbrew niej, z chwilą otwarcia spadku roszczenia pieniężnego wobec spadkobiercy testamentowego dziedziczącego spadek.

W myśl art. 991 § 1 k.c., krąg uprawnionych obejmuje zstępnych, małżonków oraz rodziców spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, zaś wysokość należnej im sumy zasadniczo odpowiada połowie wartości udziału w spadku, który przypadałby im przy dziedziczeniu ustawowym. Odstępstwo od tej reguły przewidziano dla osób trwale niezdolnych do pracy i małoletnich, dla których zachówek stanowi dwie trzecie części wartości udziału spadkowego.

Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy **roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej** potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (art. 991 § 2 k.c.).

Jakkolwiek uprawnienie do zachowku jest w zasadzie przywilejem bezwzględnym, to jednak przy wystąpieniu ściśle określonych okoliczności i przyczyn (art. 1008 k.c.), a także przy zachowaniu określonej formy (art. 1009 k.c. i 1010 k.c.), może ono zostać zmodyfikowane przez samego spadkodawcę.

Zgodnie bowiem z art. 1008 k.c., spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

W drodze zawartego w testamencie wydziedziczenia, spadkodawca może więc pozbawić sukcesora wskazanego prawa do zachowku. Utrata przez wydziedziczonego zstępnego pozycji spadkobiercy ustawowego i udaremnienie mu dochodzenia sumy pieniężnej tytułem zachowku, nie odejmuje jednakże uprawnienia do zachowku jego zstępnym.

Powołane przepisy art. 1008 k.c. i art. 1009 k.c., które dotyczą instytucji wydziedziczenia, zawierają jednak wyraźne wskazanie, że przyczyna wydziedziczenia uprawnionego do zachowku powinna wynikać już z treści testamentu. Wymienioną regulację należy interpretować wąsko. Zgodnie z utrwalonym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, wola wydziedziczenia winna zostać w testamencie wyrażona wyraźnie ze wskazaniem osoby wydziedziczonej. Samo pominięcie spadkobiercy ustawowego, choćby nawet z okoliczności towarzyszących sporządzeniu testamentu wynikał taki zamiar, nie może być interpretowane jako skuteczne wydziedziczenie tej osoby.

Testament spadkodawcy J. J. (1), co w sprawie jest niesporne, nie zawierał postanowienia o wydziedziczeniu powoda, w toku postępowania nie wykazano także, by został on uznany za niegodnego dziedziczenia lub też zrzekł się dziedziczenia, co przesądza o tym, że co do zasady przysługuje mu prawo do zachowku, a tym samym czynna legitymacja procesowa związana z takim żądaniem.

Powód P. J. był jedynym synem zmarłego w dniu 8 kwietnia 2009 roku J. J. (1).

Zgodnie z przepisem art. 931 § 1 k.c., gdyby doszło do dziedziczenia ustawowego powód zostałby powołany do dziedziczenia całości spadku. Z uwagi na fakt, iż nie jest on osobą całkowicie niezdolną do pracy ani małoletnią przysługuje mu połowa wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym. Oznacza to, że należy mu zachówek winien przedstawiać 1/2 części wartości całości spadku po J. J. (1).

Wskazać w tym miejscu należy, iż Sąd nie znalazł podstaw aby obniżyć wysokość należnemu powodowi zachowku na podstawie art. 5k.c., jak domagała się tego strona pozwana.

W sprawach o zachówek faktycznie istnieje możliwość obniżenia wysokości należnej z tego tytułu sumy na podstawie ogólnego art. 5 kodeksu cywilnego. Stanowisko takie poparł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 maja 1981 roku (III CZP 18/81, OSN 1981 rok, nr 12, poz. 228). Artykuł 5 k.c. stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Sąd Najwyższy stwierdził, że celem zachowku jest ochrona interesów majątkowych najbliższej rodziny, jednak w wyjątkowych wypadkach dopuszczalne jest obniżenie wysokości zachowku na podstawie art. 5 k.c., w szczególności ze względu na zasady współżycia społecznego.

Zważyć należy, iż dokonując oceny, czy żądanie zapłaty sumy odpowiadającej wysokości zachowku stanowi nadużycie prawa według art. 5 kc, nie można pomijać okoliczności, iż prawa osoby uprawnionej do zachowku służą urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie spadkodawca ma wobec swoich najbliższych (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 roku, IV CK 215/03).

Etyczny charakter instytucji zachowku ma zatem wpływ na ocenę roszczenia z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, o których mowa w art. 5 k.c. Istotne jest to, że ocena ta jest w tej sytuacji zaostrożona, co prowadzi do konkluzji, iż do nadużycia prawa będzie mogło dojść jedynie wyjątkowo, w przypadkach szczególnie rażących. W niniejszej sprawie powód jest synem spadkodawcy i w tym przypadku zachówek realizuje prawo dziecka spadkodawcy do otrzymania udziału w spadku. Ustalony stan faktyczny pozwala na jednoznaczne przyjęcie, że zachowanie powoda wobec spadkodawcy naruszało zasady współżycia społecznego, zarówno w ostatnich miesiącach życia J. J. (1) i walki z chorobą nowotworową ale też przed zdiagnozowaniem nieuleczalnej choroby powód nie utrzymywał kontaktów z ojcem, co więcej nigdy nie dążył aby te kontakty z ojcem nawiązać, nie odwiedzał ojca, nie służył mu pomocą, wsparciem, nie był obecny nawet na jego pogrzebie. Z drugiej strony nie można też stracić z pola widzenia faktu, że również zmarły J. J. (1) przez tyle lat nie nawiązał kontaktów z synem, nie pomagał synowi, nie uczestniczył w jego życiu, nie wywiązywał się wobec powoda z obowiązków rodzicielskich, zaprzestając jedynie na wywiązywaniu się z obowiązku alimentacyjnego wobec powoda. Zachowanie J. J. (1) miało z pewnością wpływ na stosunek powoda wobec ojca. Stąd nie można czynić powodowi uzasadnionego zarzutu, że po wielu latach ignorowania go przez spadkodawcę czuł się odrzucony i sam nie dążył do podjęcia kontaktów będąc przekonany, że J. J. (1) tego nie oczekuje. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż nie istotne jest co było źródłem i przyczyną tego, że kontakty powoda z ojcem nigdy nie zostały nawiązane. Istotnym jest, że stosunki te nigdy nie zostały nawiązane, co z pewnością dla powoda, w szczególności w latach jego dzieciństwa musiało być dość dużą dolegliwością i odcisnęło piętno w jego psychice, zwłaszcza biorąc pod uwagę bardzo bliską odległość miejsca zamieszkania powoda od ojca.

W judykaturze podkreśla się, że dokonując osądu roszczenia o zachówek w aspekcie zasad współżycia społecznego trzeba mieć na uwadze, że celem instytucji zachowku jest ochrona interesów majątkowych wymienionych w art. 991 § 1 k.c. najbliższych członków rodziny przez zapewnienie im niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego ułankowi wartości udziału w spadku, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Zastosowanie art. 5 k.c. nie może udaremniać celów przepisów o zachowku. Odwołanie do zasad współżycia społecznego winno raczej służyć ochronie zobowiązanego do zachowku w sytuacji, gdy jego wysokość będzie nadmierna np. w wyniku nagłych zmian ekonomicznych, czy innych niezależnych od spadkobiercy zjawisk wpływających na wartość spadku (np. jego kradzież) (zob.: A. Szpunar glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1981 r., III CZP 18/81, NP 1983, nr 2, s. 94 i nast.).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd nie znalazł w niniejszej sprawie żadnych podstaw, aby przyjąć, iż zachodzi szczególnie rażący przypadek uzasadniający obniżenie należnego powodowi zachowku po zmarłym ojcu J. J. (1).

Kontynuując rozważania, skład majątku spadkowego po J. J. (1) wskazany został w ustaleniach faktycznych. Wspomnieć wymaga jedynie, iż składa się na ten spadek nieruchomości gruntowa oznaczona numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,2000ha, położona w obrębie ewidencyjnym 21 – Z(...), gmina L., powiat (...), zabudowana częścią budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego oraz częścią stodoły, dla której Sąd Rejonowy w Lublinie prowadzi KW (...). Wartość przedmiotowej nieruchomości, jako całości łącznie z nakładami poniesionymi przez pozwaną w kwocie 2.798,11zł (okoliczność poniesienia nakładów przez pozwaną w powyższej kwocie została przyznana i nie była kwestionowana przez stronę powodową k. 284v) wynosi 52.800,00zł, w tym kwota 23.100,00zł stanowi wartość działki zaś 29.700,00zł stanowi wartość nieruchomości budynkowej.

W takich warunkach wartość należnego powodowi zachowku zamykałaby się kwotą 25.000,95zł (52.800,00zł:2). Biorąc jednakże pod uwagę fakt poniesienia przez pozwaną nakładów na przedmiotową nieruchomość oraz fakt dokonania w toku niniejszego postępowania przez pozwaną na rzecz powoda wpłaty kwoty 13.500,00zł tytułem zachowku, wartość nieruchomości jako całości wynosi 52.800zł – 2.798,11zł (nakłady poniesione przez pozwaną) = 50.001,89zł x 1/2 (połowa wartości udziału w spadku) = 25.000,95zł - 13.500zł (kwota otrzymana przez powoda od pozwanej tytułem zachowku) = 11.500,95zł.

Reasumując dokonane powyżej ustalenia i rozważania, Sąd w punkcie I wyroku zasądził na rzecz powoda od pozwanej jako należny zachówek kwotę 11.500,95 zł (25.000,95zł – 13.500zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2009 roku do dnia zapłaty (art. 481 § 1 k.c.).
(punkt I wyroku).

Roszczenie o zasądzenie kwoty w wysokości przekraczającej powyższą sumę należało w realiach niniejszej sprawy oddalić (punkt II wyroku).

Sąd ustalając datę początkową naliczania odsetek uwzględnił żądanie strony powodowej. Zwrócić należy uwagę, iż w orzecznictwie wyrażony jest pogląd, iż roszczenie o zapłatę zachowku staje się wymagalne z chwilą ogłoszenia testamentu (art. 1007 § 1 w zw. z art. 120 § 1 zdanie pierwsze k.c.). Już więc od tej chwili można pozwanej przypisać opóźnienie, a tym bardziej od momentu wezwania o zapłatę, a więc najpóźniej od dnia doręczenia jej odpisu pozwu, i stanu tego nie może zmienić fakt ustalenia przez Sąd wysokości zachowku na dzień zamknięcia rozprawy (z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27.05.1998r. I CKN 701/97 opubl. LEX nr 78418). W rozpoznawanej sprawie, otwarcie i ogłoszenie testamentu J. J. (1) nastąpiło postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 23 lipca 2009 roku, tak więc żądanie zasądzenia odsetek od powyższej daty jest w realiach niniejszej sprawy zasadne.

W punkcie III wyroku, z uwagi na dokonanie przez pozwaną na rzecz powoda zapłaty kwoty 13.500zł tytułem należnego zachowku wraz z należnymi odsetkami ustawowymi i cofnięcie powództwa w tej części i zrzeczenie się roszczenia, Sąd umorzył postępowanie w części, tj. co do kwoty 13.500zł wraz z należnymi odsetkami ustawowymi na, na zasadzie art. 355§1kpc.

Z uwagi na fakt, iż powód w niniejszej sprawie uległ w części dochodzonego roszczenia, orzeczenie o kosztach procesu pomiędzy stronami oparte zostało na przepisie art. 100 k.p.c. według którego, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powód wygrał proces, co do zasady, powód utrzymał się ze swoim żądaniem w ok. 30%.

W związku z tym, Sąd stosunkowo – w proporcji 30/70 dokonał zatem rozdzielenia kosztów procesu.

Powód poniósł koszty w łącznej wysokości 3617zł(17,- zł k.8, 3600,- zł wynagrodzenia pełnomocnika, wyliczonego zgodnie z §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. – Dz.U. 2002/163/1349 ze zm.), zaś pozwana w łącznej kwocie 3627,- zł (17- zł k.36, 10,- zł - xero k.164, 3600,- zł wynagrodzenia pełnomocnika, wyliczonego zgodnie z §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. – Dz.U. 2002/163/1348 ze zm.).

Łączne koszty stron wyniosły zatem 7.244,00 zł.

Wobec częściowego uwzględnienia powództwa, należało uznać, że powód wygrał sprawę w 30%. Z uwagi na to, stronę powodową obciążają koszty procesu w kwocie 5.070,80zł (7.244,00 zł x 0,70) natomiast stronę pozwaną obciążają koszty procesu w kwocie 2.173,20 zł (7.244,00zł x 0,30).

W związku z powyższym, Sąd w punkcie IV wyroku zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.453,80zł (3.627,00zł-2.173,20zł) tytułem zwrotu części kosztów procesu, zgodnie z dyspozycją art. 100 k.p.c.

Ze środków Skarbu Państwa pokryto tymczasowo wydatki w kwotach 5.000zł (opłata od pozwu) i opinie biegłego (k. 297) 1.503,78zł i 474,16zł. Łączne koszty sądowe wyniosły 6.977,94zł i od pozwanej należało nakazać ściągnięcie 30% wskazanej sumy, tj. kwotę 2.093,38zł zaś z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda pozostała część kosztów, tj. kwotę 4.884,56zł, w oparciu o dyspozycje art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 u.k.s.c. (punkt V i VI wyroku).

Z przytoczonych wyżej względów Sąd orzekł jak w wyroku.